

De poëzie van een alledaags, onaanzienlijk Beiroet: foto's van Robert J. Kramer

Door Carl Stellweg
18 januari, 2014

De verstilde foto's uit het album Beyrouth objets trouvés laten zien waar oorlogsfotografie uiteindelijk toe kan leiden.

De bekroonde Nederlandse fotograaf Jeroen Robert Kramer (of Robert J. Kramer) vertrok in 2001 naar het Midden-Oosten om er oorlogsfotograaf te worden. In opdracht van onder meer Getty Images, Vanity Fair en de Volkskrant versloeg hij de tweede Palestijnse initifada en de oorlog in Irak. Hij oogstte er succes mee, maar begon gaandeweg toch een steeds grotere afkeer van zijn werk en van de reguliere journalistiek te voelen.

Kramer (Amsterdam, 1967) kwam tot de conclusie dat oorlogsfotografie alleen integer kan zijn als ze volstrekt rauw, onverbloemd en ontdaan van esthetiek is. Maar daaraan hadden zijn klanten geen behoefte. Ze wilden beelden die, behalve dramatisch, ook 'mooi' waren en niet te confronterend. Dergelijke beelden geven echter een valse indruk van wat oorlog is: iets waaraan niets moois of goeds of romantisch kleeft.

Kramer ontwaarde geen principieel verschil 'tussen een modespecial en een reportage uit Soweto'. Bovendien worden er tegenwoordig zo veel foto's gemaakt dat oorlogsfoto's geen indruk meer maken op mensen die steeds meer met zichzelf bezig zijn en steeds minder met wat er ver van hun bed gebeurt.

Het album 'Room 103' (naar een hotelkamer in Bagdad waar Kramer verbleef) betekende een ommekeer. Door de combinatie van gewelddadige beelden en – vaak tedere – scènes uit het leven van alledag is het een verslag van zijn persoonlijke worsteling, maar biedt het ook een realistischer weergave van het Midden-Oosten, waar niet alles draait om conflict.

In het fotoalbum Beyrouth objets trouvés neemt de poëzie definitief de overhand in het werk van Kramer. Clichés over de kleine Libanese metropool, waar de fotograaf sinds 2004 woont, worden gemedend. Geen beelden van geweld, of van poenerigheid, of van het wilde uitgaansleven, maar van volkomen alledaagse, soms zelfs onaanzienlijke objecten of taferelen, die, in de woorden van een recensent, ‘intieme dragers van betekenis’ worden: ‘Ze fluisteren ons verhalen in die we nauwelijks begrijpen, maar waarvan we op de een of andere manier weten dat ze er zijn’.

Of zoals een andere recensent opmerkt: ‘De foto’s laten niets zien van het verleden van Beiroet, noch van het onverbiddelijke heden. Het Beiroet van Kramer is een parallelle stad, naast de stad die op voorpagina’s van kranten of in glossy magazines prijkt. Het is een plek die alleen kan worden gevonden door de blik naar binnen te richten, op de details van het dagelijks leven.’

Meer werk van Rober J. Kramer is te vinden op www.jeroenkramer.com

